

BIJLAGE 1: Samenvatting reacties veld over toekomst publieke omroep

In het najaar van 2004 zijn verschillende partijen uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan de discussie over de toekomst van de publieke omroep. Hiervoor zijn een vijftigtal organisaties aangeschreven uit verschillende gebieden, te weten: landelijke, regionale en lokale publieke omroep, commerciële omroep, pers, vakbonden, producenten, fondsen, adverteerders en maatschappelijke organisaties. Hieronder treft u een globale analyse van de reacties ruim dertig aangeschreven organisaties. De reacties zelf zijn te raadplegen op de website van het ministerie van OCW¹: http://www.minocw.nl/omroep/factsheet_toekomst.html

Landelijke, regionale en lokale publieke omroep

Gezamenlijke reactie van de A-omroepen KRO, NCRV, AVRO, TROS, VARA en VPRO (EO, NPS, BNN en Raad van Bestuur hebben niet mee ondertekend). Afzonderlijke reacties van TROS, BNN, VPRO, NPS, MAX, BOS (Boedhistische Omroep), Humanistische Omroep, IKON, OHM, Educatieve Omroep, Socutera, Ster, Wereldomroep, ROOS (koepel regionale omroep) en OLON koepel (lokale omroep).

Taak

Nagenoeg alle partijen uit deze categorie spreken zich uit voor een brede publieke omroep. Dit betekent een omroep die zoveel mogelijk groepen uit de samenleving bedient met een brede en gevarieerde programmering op het gebied van informatie, educatie, cultuur en eveneens verstrooiing (amusement). Kernbegrippen hierbij zijn: herkenbaarheid, onderscheidendheid en kwaliteit. Meerdere partijen gaan in op de technische (digitale) ontwikkeling en de toenemende rol van nieuwe diensten in het mediagebruik van burgers. Zij vinden dat de publieke omroep hierin een voortrekker moet zijn. Zij pleiten voor een verruiming van regelgeving zodat ook op nieuwe platforms publieke content toegankelijk is/blijft voor iedereen en zodat crossmediale toepassingen mogelijk worden. De BOS en Ster pleiten voor de handhaving van 3 televisienetten en 5 radiozenders omdat afschaffen van een net en/of zender zal leiden tot een marginalisering van de publieke omroep.

Organisatie

De meeste partijen geven aan dat naast en ten behoeve van de interne pluriformiteit (verscheidenheid aan programmering) de externe pluriformiteit van groot belang is. Dit betekent een publieke omroep met omroepverenigingen die ieder vanuit een eigen maatschappelijke invalshoek bijdragen aan een pluriform programma-aanbod. Hierbij benadrukt een aantal partijen het belang van een open bestel waarin sprake is van zowel intredende als uittrekkende omroeporganisaties. Veel partijen vinden dat de omroeporganisaties betere afspraken moeten maken over te behalen prestaties en dat zij hierop jaarlijks moeten worden afgerekend dan wel beloond (via verdeling van geld en zendtijd door de Raad van Bestuur). De meningen lopen uiteen over de bestuurlijke verhoudingen binnen de publieke omroep. BNN en BOS pleiten voor onafhankelijke centrale sturing door de Raad van Bestuur. Enkele A-omroepen stellen juist voor dat de Raad van Bestuur meer afstand houdt en dat een drietal consortia van samenwerkende omroepen de verantwoordelijkheid gaan dragen voor een 'eigen' televisienet.

¹ Ook spontane inbreng van diverse organisaties en van burgers is op de website te vinden.

Legitimatie

De meeste partijen hechten aan maatschappelijke inbedding van de publieke omroep via organisaties met een achterban (al dan niet via leden). Wel erkent iedereen dat de achterban van de huidige omroepverenigingen onvoldoende representatief is voor de Nederlandse bevolking. De A-omroepen willen dit compenseren door op ieder moment nieuwkomers toe te laten in een soort 'experimenteerruimte'. Volgens BNN en de Humanistische Omroep behoeven de criteria voor legitimatie aanpassing aan de huidige tijd. Volgens MAX is het belangrijkste dat het publiek invloed kan blijven uitoefenen op hun publieke omroep.

Financiering

De Ster en de OLON vinden dat de publieke omroep zowel via publiek geld als via reclamegelden gefinancierd dient te worden omdat op deze wijze de afhankelijkheid van overheid c.q. politiek minder is. Volgens BOS is onafhankelijkheid erbij gebaat als de publieke omroep zelf in zijn financiering voorziet door weer kijk- en luistergelden te innen en vrij te zijn van reclame.

Overig

De lokale en regionale omroepen vinden dat overheidsbeleid meer aandacht aan hun rol moet geven.

Omroepmedewerkers en vakbonden

Gereageerd hebben: Platform publieke programmamakers, Centrale Ondernemingsraad, Netwerk Mediavrouwen, Nederlandse Vereniging van Journalisten, FNV KIEM, en Netwerk Scenarioschrijvers.

Taak

Ook binnen deze categorie zijn vrijwel alle partijen voor een brede publieke omroep. Alleen Netwerk Scenarioschrijvers vindt dat een publieke omroepdienst zich dient te beperken tot een smalle of aanvullende programmering die niet op voorhand aan de vrije markt (d.w.z. commerciële omroep) kan worden overgelaten.

Veel steun is er voor digitale vernieuwing. Alleen FNV KIEM pleit voor beperkingen van mogelijkheden in het multimediale landschap.

Het Platform Publieke Programmamakers pleit voor het behoud van de huidige 3 televisienetten en 5 radiozenders en daarnaast voor een uitbreiding met open digitale kanalen per omroepvereniging waarop zij zich verder kunnen profileren.

Organisatie

De omroepmedewerkers pleiten voor een publieke omroep gestoeld op omroepverenigingen omdat het een goede basis is voor pluriformiteit. Zij benadrukken daarbij wel dat vergaande samenwerking tussen omroepen (op net- en zenderniveau) van groot belang is. Het Platform Publieke Programmamakers is bovendien voor een centrale aansturing op netniveau. De COR en het Netwerk Mediavrouwen pleiten voor een efficiënte organisatie waarin geen kans is op bureaucratie. De vakbonden vinden dat de publieke taak niet persé aan omroepverenigingen voorbehouden hoeft te zijn.

Legitimatie

Het Platform Publieke Programmamedewerkers ziet de maatschappelijke verankering geregeld in een raad van toezicht waarin vertegenwoordigers van alle politieke partijen, omroepverenigingen, maatschappelijke organisaties en zelfs het bedrijfsleven zitten.

Financiering

Vakbonden benadrukken het belang van de financiële zekerheid ten behoeve van de continuïteit. Het Platform Publieke Programmamakers en het Netwerk Mediavrouwen zijn voor een van overheid, politiek en commercie onafhankelijke financieringsvorm: geen reclame en geen gefiscaliseerde (maar rechtstreekse) omroepbijdrage.

Overig

De NVJ en het Netwerk Mediavrouwen pleiten voor een volwaardige rol voor de regionale omroep binnen het publieke bestel en voor betere samenwerking tussen landelijke en regionale publieke omroepen.

Andere media-aanbieders

Gereageerd hebben: Vereniging Commerciële Radio en Nederlandse Dagblad Pers

Taak

De VCR vindt dat de discussie over taken en inrichting van de publieke omroep ondergeschikt is aan een veel bredere discussie over de toekomst van het informatiebeleid. Als gevolg van technologische ontwikkelingen verdwijnt volgens haar de rechtvaardiging voor het financieren van een publieke omroep. Indien er toch een publieke omroep blijft, moet deze smal zijn en alleen aanvullende programmering verzorgen. De dagbladpers erkent het gegeven van een dual omroepbestel waarin commerciële en publieke omroep zich van elkaar onderscheiden in hun missie. De NDP is voor een brede publieke omroep.

Wat betreft de mogelijkheid voor de publieke omroep om te opereren op nieuwe platforms, is de VCR voor een vergaande beperking en aanscherping hierop. De dagbladpers is niet tegen de aanwezigheid van de publieke omroep op nieuwe platforms maar vindt dat deze niet mogen worden gefinancierd met publieke middelen.

Organisatie

De VCR is tegen omroeporganisaties als ankerpunt van de publieke omroep en voor een aanbesteding van publieke informatievoorzieningstaken. De dagbladpers is niet tegen omroepverenigingen maar vindt wel dat hun programmaproductie moet worden losgekoppeld van de omroeplicentie en dat de uitzendgarantie kan vervallen. Daartegenover zouden omroepverenigingen meer mogelijkheden kunnen krijgen tot crossmediale samenwerkingsverbanden. Verder is de dagbladpers voor meer centrale sturing van de publieke omroep.

Legitimatie

De VCR ziet geen legitimatie voor omroepverenigingen. Volgens de dagbladpers is de legitimatie gelegen in wettelijk vereiste identiteit, representativiteit en de bijdrage die zij leveren aan de pluriformiteit.

Financiering

De VCR pleit voor een financiering van de publieke omroep waarbij de hoogte afhankelijk is van de kosten die een efficiënte onderneming zou moeten maken om de omschreven taak te vervullen. De dagbladpers spreekt van concurrentievervalsing omdat zij net als de publieke omroep over een culturele missie beschikken maar hiervoor weinig tot geen financiële steun krijgen van de overheid. In het bijzonder is de dagbladpers tegen reclamegelden als financieringsbron van de publieke omroep.

Producenten en fondsen

Gereageerd hebben: Federatie Filmbelangen, Nederlandse Vereniging van Speelfilmproducenten, Onafhankelijke Televisieproducenten, Nederlands Fonds voor de Film en Stimuleringsfonds Culturele Omroepproducties

Taak

Alle partijen in deze categorie benadrukken het belang van de culturele functie binnen het publieke domein. De Federatie Filmbelangen en het Stimuleringsfonds pleiten voor een smalle publieke omroep die zich beperkt tot de kerntaken op het gebied van informatie en cultuur. De Onafhankelijke Televisieproducenten pleiten daarentegen voor een brede publieke omroep en vinden dat versmalling van het programma-aanbod tot bepaalde typen slechts zal leiden tot marginalisering van de publieke omroep.

Meerdere partijen gaan in op vernieuwing en verandering in technologie en mediagebruik en vinden dat de publieke omroep hierin een leidende rol moet hebben.

Organisatie

De Federatie Filmbelangen vindt dat omroepverenigingen in de huidige vorm niet meer garant staan voor de verankering van de publieke omroep in de maatschappij en pleit voor een kleiner en opener publieke omroep die bestaat uit twee onafhankelijke maar nauw samenwerkende delen. PO1 beperkt zich tot de kerntaak van redacteur/vertoner. PO2 beheert een onafhankelijke audiovisueel fonds dat (programma)aanvragen toetst op grond van criteria; bij de aanvraag nemen de omroepverenigingen hun plaats in tussen andere makers en is er dus geen sprake van een voorkeurspositie.

Legitimatie

De Federatie Filmbelangen is voor een systeem van continue toetsing (soortgelijk aan kijk- en luisteronderzoek) of iedere Nederlander de publieke omroep bekijkt en waardeert.

Overig

De Nederlandse Vereniging van Speelfilmproducenten en het Stifo pleiten voor de mogelijkheid dat films gefinancierd kunnen worden zonder omroepdeelname en via één loket. Zij zien in de huidige "make or break positie" van de omroep een weeffout omdat dit de filmcultuur vleugellam dreigt te maken.

Adverteerders

Gereageerd heeft de Bond van Adverteerders, ook namens het Platform Media Adviesbureau's.

Taak

De adverteerders zijn voor een publieke omroep met een brede taakstelling die zowel grote als kleine groepen uit de samenleving van een brede programmering voorziet. Zij vinden hiervoor het behoud van de 3 televisienetten van belang.

Organisatie en legitimatie

De adverteerders zijn voor een maatschappelijke inbedding van de publieke omroep op basis van ledengebonden verenigingen zolang deze een relevante maatschappelijke draagvlak hebben.

Financiering

De adverteerders zijn voor het behoud van reclamegelden als financieringsbron omdat hiermee de levensvatbaarheid en continuïteit van de publieke omroep het best gewaarborgd blijft. Een andere reden voor handhaving van de STER is dat de publieke omroep kijkers aantrekt die niet of nauwelijks door commerciële zenders worden bereikt. Ook vrezen ze een monopolistische omroepreclamemarkt met hoge tarieven als de STER ophoudt te bestaan.

Maatschappelijke organisaties

*Gereageerd hebben: Mira Media, NOC*NSF en Raad van Kerken*

Taak

Al deze partijen wijzen op de belangrijke maatschappelijke taak van de publieke omroep. Zij zien een sterke publieke omroep als een effectief middel om positieve maatschappelijke effecten te bereiken in de samenleving en pleiten voor een brede publieke omroep.

Organisatie

Mira Media en de Raad van Kerken zijn voor een publieke omroep op grond van maatschappelijke organisaties met een eigen achterban. De Raad van Kerken vindt dat deze constructie een dienst aan de samenleving biedt die niet kan worden overgenomen door de overheid, een neutrale publieke omroep of de vrije markt.

Legitimatie

De maatschappelijke verankering van de publieke omroep ligt volgens deze partijen in het streven naar een programma-aanbod dat door brede lagen van de bevolking wordt bekeken en gewaardeerd. Mira Media vraagt speciale aandacht voor multiculturele en jonge doelgroepen. Zij vindt dat de maatschappelijke inbedding via omroepverenigingen er niet voor heeft gezorgd dat ook onder deze groepen in de samenleving een goed bereik is gerealiseerd. Daarom pleit zij voor opvulling van dergelijke lacunes door programmatische prestaties bij het publiek te toetsen. NOC*NSF ziet de maatschappelijke inbedding in de vorm van samenwerkingsverbanden tussen publieke omroep en vertegenwoordigers van de gekozen maatschappelijke relevante thema's (onderwijs, geloof, sport, gezondheid, e.d.).

Overig

NOC*NSF benadrukt de positieve bijdrage van sport aan de maatschappij en vindt dat dit daarom een van de speerpunten dient te blijven van de publieke omroep. De Raad van Kerken wijst op het ondergeschikte belang van kijkcijfers en marktaandeel voor een publieke omroep.